

AI
KÉRDÉSE

HOVÁ TŰNT A SOKK VIRÁG?

MINDENNAPI LÁZADÁSAINK

- Voltaképpen mi a szubkultúra? Mintha lenne némi értelmezési zűrzavar a fogalom körül, hiszen sokan a szubkultúra szinonimájaként használják az „ellenkultúra”, „alternatív kultúra”, „underground” kifejezéseket.

- A felsorolt fogalmak ugyanannak a történelmi folyamatnak, az ifjúsági tiltakozásnak és lázadásnak különböző korszakait jelentik - mondja Thoma László szociológus. - Nem szabad tehát összekeverni az ellenkultúrát a szubkultúrával. Az ellenkulturális lázadás - például a hippimozgalom „virágygyerekei” - a fogyasztói társadalom által kínált életformák és életnormák elleni tiltakozás sajátos hatvanas évekbeli megtestesítői. Azért ellenkultúra, mert a jólétben az emberi elnyomorodás elsősorban a kultúripar közvetítésében jelent meg. Másrészt jellegzetes szimbólumrendszerrel dolgozott ki: a konfekcióöltözékekkel szemben megjelent a farmer, a slágergyár-

Tizenhárom parancsolat

1. Az alternatívizmus nem izmus.
2. Az alternatív ember nem utópista.
3. Az alternatív embernek van bőrszine, származása, anyanyelve, nemzetisége, világnézete, hitvallása és sok egyebe, s mindenre tekintettel van.
4. Az alternatív ember szereti szüleit, tanítóit, gyermekeit és tanítványait, barátait, felebarátait és önmagát.
5. Az alternatív embernek van humorérzéke és önkritikája, következetesen javítható.
6. Az alternatív ember javíthatatlan álmodozó.
7. Az alternatív ember naiv és optimista.
8. Az alternatív ember élvezi az életet, mert tudja, hogy csak egyszer él, vagy mert hisz is a halál utáni életben, hisz a halál előtti életben is.
9. Az alternatív ember türelmes azaz toleráns, s türelmes, mert nem esik pánikba, ha az utópia eljövetele késik.
10. Az alternatív embernek nemcsak rövid hatótávolságú terve vannak, s vallja, hogy bármilyen nemesek is a céljai, nem vezethet hozzájuk emberhez méltatlan út.
11. A világ alternatívistái nem egyesülnek, mert százan százfélét akarnak, s megőrzik sajátos arcukat. De azért sem egyesülnek, mert mindörökké fogva egyet akarnak, s ezért nem kell egyesülniük.
12. Az alternatív ember úgy él, hogy méltó állampolgára lehessen az utópiának, ha egy nap csoda történik.
13. Az alternatív ember te vagy.

(Az újvidéki Képes Ifjúság nyomán)

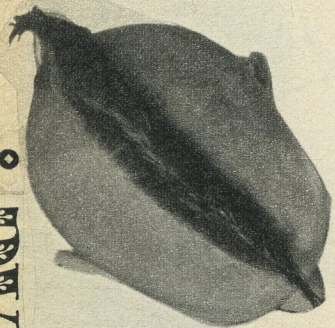
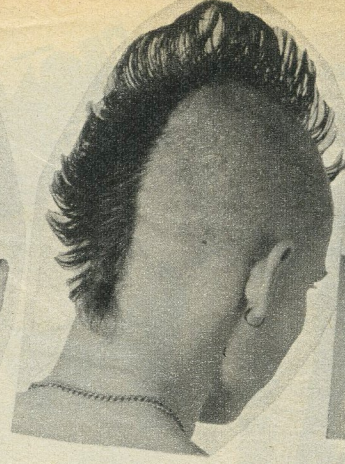
tással szemben feltűnt a fiatalok öntevékenységből kibontakozó zene,

az utca zenéje.

A hetvenes évek válságai nyomán a különbségek kiéleződtek, a nyolcvanas években pedig a szubkultúra már a hátrányos helyzetű fiatalok tiltakozása a jövő nélküli életforma ellen. Nem véletlen, hogy a punkmozgalom a külvárosi, nyomorgó, munka nélküli fiatalokhoz kötődik.

- A szubkultúrák egyik sajátossága, hogy a rockkultúrákhoz kötődnek. Mi ennek az oka?

- Ebben is egy életforma elleni tiltakozásról van szó. A zene, a koncert élő formájában kommunikációt jelent, s mert a szubkultúrák tagjainak egy részét a szókinccs, a nyelvi kifejezőkészség szegénysége jellemzi, s kevés szóval nehéz kapcsolatot teremteni, a zene tölti ki a kommunikációs űrt, ez köti össze a csoport tagjait. A csoport, a zene, a koncert, a tánc az emberi kapcsolatok kialakulásának szertartása. A zenén kívül a magatartás és az öltözködés is erősíti bennük az összetartozás érzését, ugyanakkor

kifejezi a környezettel való szembenállásukat.

- A politika felől közelítve nyilván ez a kulturális szimbólumrendszer nem önmagáért van, hiszen olykor politikai tartalmakat is kifejezhet, mint például a skinhead-mozgalomban.

- A skinhead-jelenség olyan társadalmi-politikai szocializáció, amelynek van kulturális szimbólumrendszere. A szubkulturális szimbólumrendszer erősen meghatározza a társadalom többi csoportjához való viszonyt. Nagyon érdekes, hogy nálunk

a punkokat mindig

fasisztoid vonásokkal ruházták fel, holott a nyolcvanas évek második felében - az NSZK-ból érkező hírek szerint - a punkok elsősorban a baloldali mozgalmakhoz sodródtak. A skinheadek jelentek meg az újfasiszmus ifjúsági csapataként, s kulturális szimbólumrendszerük másodlagos; az igazán fontos politikai magatartásuk válik. Egyébként is bebizonyosodott, hogy egy politikai rendszer elleni kulturális lázadás csak korlátozott érvényességű, s üzleti manipulációval kezelhető.

- Minek következtében vált üzleté a lázadás?

- Az ellenkultúrák és a szubkultúrák által megteremtett szimbólumok világszerte kommercializálódtak. A hatvanas évek nagy túlélői például, a „hivatásos fiatalok”

csak üzleti okok miatt kötődnek a mai fiatalokhoz, egyébként semmi közük hozzájuk. Még, ha bele is szólnak a politikába, dilettáns módon teszik, látszik, hogy üzleti szempontok játszanak szerepet. Nálunk a hetvenes évek késleltető akciói kísérték a szubkulturális jelenségeket. A Beatricének például tíz évet kellett várnia egy lemezre - e rafinált kultúrpolitikai stratégia szempontja az volt, hogy mire ez megjelenik, elveszíti eredeti ütőerejét.

- Ez is mutatja, hogy a megbontatlanul egységes társadalom fenyegető veszélynek minősítette a szubkultúrákat. A változó társadalmi-politikai környezetben milyen szerep vár a szubkultúrákra?

- Várható, hogy a szubkultúrák egyre inkább a társadalom peremére szorulnak, tömegesebb lesz a fiatalok kedvetlensége, durvulása, önpusztítása, s ez utóbbit különösen hangsúlyozom. Helyzetük egyre kilátástalanabb, hiszen már az iskolai végzettség sem véd meg az ellehetetlenüléstől. A munkanélküliség elveszi tőlük életésélyeiket, ami az emberi kapcsolataikat is

hihetetlen mértékben eldurvítja.

A meglévő szubkultúrák törekednek ugyan a társadalomba való be-

olvadásra, de ennek nincs esélye: nincs lakás, romlik az életszínvonal. A csövesproblémát annak idején enyhíteni lehetett volna ifjúsági tömegszállásokkal, kommunákkal, ma már azonban nem lehet tömegszállásokra vinni ennyi lakás nélküli fiatal. Minden újabb generáció egyre rosszabb esélyekkel indul, egyre inkább vékonyodó előnyökkel rendelkező csoport lesz.

Magukra maradnak ezek a rétegek, életproblémáik nem kapnak valódi társadalmi megoldásokat. Máris érezhető undoruk a politikával szemben, a tömeges elmagányosodásuk, a fiatalok teljesítmény-visszafogása, munkával szembeni utálat, mert éhbéért dolgoznak. Várhatóan emelkednek a devianciamutatók. Ez nem kulturális deviancia. Szerintem egy szubkultúra önmagában nem devians, ezt a társadalmi normáktól való eltérést az élethelyzet kényszeríti ki. Hihetetlen mértékben balkanizálódott a társadalmi kapcsolatrendszer, s nem hiszek abban, hogy szubkulturális jelenségekben kifejezhetőek életfelfogások, magatartások, beilleszkedési zavarok. Nagy a különbség a hatvanas évek LSD-kultusza és egy mai önpusztító narkós gyerek között. Abban az életforma elleni tiltakozás jelent meg. Ebben viszont (már? még?) nincs ideológiai mozzanat...

WeAST
FÜGGETLEN MŰVESZETI STÚDIÓ

néven üzemel a Független Művészeti Stúdió, amely elsőként vállalkozik arra, hogy részt kérjen az independent zenei és művészeti mozgalom struktúrájának itthoni megteremtésére. Bizonyítandó, hogy ez a műfaj nem csupán néhány örült hóbortja. Bemutatózó programjuk a szegedi Independent Rockfesztivál volt, s folyamatosan szerveznek ezután ilyesfajta koncerteket. Jövőre például európai méretűre kitalált fesztivált hoznak össze az osztrák-magyar határon. Mindamelltt újságot indítanak a hazai és külföldi independent zenekarok, klubok bemutatására, bécsi és nyugat-berlini independent programok közlésére.

MINISZÓTÁR

Alternatív - kettős, vaglyagos, kétféle lehetőséget felvető

Boom - zúgás, dörgés, fellendülés

Dark - sötét, homályos, titkos, sötétség

Gothic - gót, gótikus

Gruff - (angol) mogorva, nyers, barátságtalan

Gruft - (német) sirbolt

Independent - független, önálló

Punk - a XVI. században szajha jelentésben, ma melléknévként vacak, pocsek, csöves. Eric Partridge nyelvész szerint francia jövevényszó (pain: kenyér), a csibésznyelvben a dohos, száraz kenyeret jelentette. Az amerikai nyelvben tapló jelentésben használatos, a börtönzsargonban a homoszexuális fiúkat nevezik punknak.

Skinhead - bőrfej

Szubkultúra - valamely elkülönülő vagy jellegzetes társadalmi csoportot jellemző életmód

Wave - hullám, hullámos, hullámszik

SZUB KLUB SETÁK

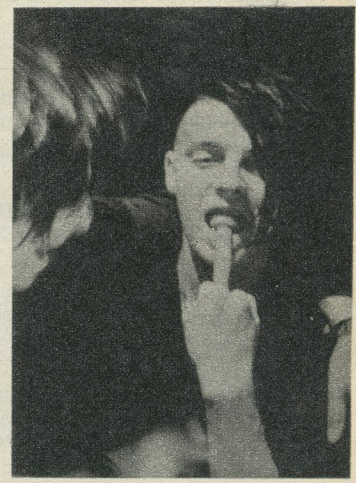
ÖTVENES KLUB

-Ezen a néven működtetjük az első magyarországi wave klubot a Budapesti Művelődési Központban - mondja Vári László, az Ötvenes istápolója. - Mindenki itt van, aki az új hullámba beletartozik, még a Depeche Mode-osok is, pedig sokan azt tartják nálunk, hogy a Depeche Mode-időszak lejárt. De hát nem nagyon tudnék olyan fazont mutatni ebből a közönségből, aki régebben nem DM-fazon volt. A wave tág fogalom, sok minden belefér, a dark, new wave, Cure, Chrome, Sisters of Mercy éppen úgy, mint a ska vagy a punk, de járnak ide skinek is, akik többek között a Madnesst hallgatják szívesen. A többség perze Cure-rajongó, a szélsőségesek pedig gruftiknak nevezik magukat; ők a halálvárók. Nálunk antidiszkóhangulat van, melynek sajátosságát az itt elhangzó zenék adják. Szól itt Missio, Front 242, The Jesus

and Mary Chain, Die Ärzte, Sex Pistols, R.E.M., D.A.F., a magyarok közül F. O. System, Baby Line, Pál utcai fiúk, Love, Európa Kiadó, Auróra. A közönség egy része divatból csinálja ezt a depressziós, sötét ruhás kinézetet, főleg a kamaszlányok, de a többieknél az extravagáns külső komolyabb gondolkodást is takar. Kritizálják a társadalmi gondolkodást, csak az a baj, hogy nem látják a bajok megoldásának útját. Az ő gondolkodásukat

befolyásolják az itt elhangzó számok szövegei, melyek jórészt a bezárkózást, a befelé fordulást, az élet értelmetlenségét, a depressziót hirdetik. Vannak, akik rendszeresen fordítják például a Cure szövegeit, s ez felfedezhető a gondolkodásukban. A zene azért fontos itt, mert ezekhez a szövegekhez és gondolatokhoz hangulatot adnak. De azért ez a közönség még nem került társadalmon kívülre, s remélem, ez nem is következik be.

FEKETE LYUK

A szubkulturális klubműfajban a Black Hole néven is tisztelt Fekete Lyuk, mára egyszerűen csak: LYUK, kétségtelenül a Number 1. Sokat írtak róla, sokszor megénekeltek, film- és hangszalagok őrzik a Lyuknyomatot a nyolcvanas évtized Magyarorszájáról. Ezért mi szabálytalan portréra vállalkozunk: a Lyukon és a Lyukban található feliratokból tallózzunk csupán.

- „Felhívjuk tisztelt vendégeink figyelmét, hogy ütő-, szűrő- és vágófegyvert levinni tilos! Kérjük azokat a rendezői asztalnál megőrzésre felszólítás nélkül leadni! A klubvezető.”
- „Spóroljon! Ne dobja el poharát, olcsóbban issza sörét, borát.”
- „Tisztelt Lyuktársak! Üveges és poharas árut utcára kivinni tilos!”
- „Másképp viszont az út kanyarodik, kanyarodik, s így néha télen tavaszodik.”
- „Tükröm, tükröm... Úgyis én vagyok!”
- „Alternatív kupleráj.”
- „Tudod, kik járnak ide? Csupa rendes ember.”

SZUB KLUB JÉTAK

SZUBMÓDIK

dark waver:

fekete vagy szőke, hosszú, elfésült haj, szűk fekete farmer, fekete bőrdzseki, fekete Boogey's cipő.

gótik:

feketere festett haj, halántékig felnyírt kopasz fej, a haj fekete vagy piros pánttal aládúcólva. Fekete ing, bő fekete nadrág, fekete zokni, halálfejes, csatos vagy csat nélküli, bokáig érő szárú fekete, hegyes orrú csizma. Fülbevalóként fémcsontváz, a csuklón és a nyakban különböző láncok, halálfejes gyűrűk. A csuklón olykor bőr karkötő vagy karkötővé hajlított villa. Italuk a sör. Zenekaruk többek között: The Cure, The Jesus and Mary Chain, Sisters of Mercy, Chrome stb. Itthon az F. O. System.

grufti:

feltüpirozott, feketere festett hosszú haj, elől a szembe lógó tincssel. Fiúknál is széles szemöldökfestés, lányoknál fehér arc-bőr, élénkpiros rúzs, láncok, kereszték, talizmánok, rózsakereszt a nyakban. Fekete ing, fekete nadrág, halálfejes csatos csizma, a lányokon pókhálós mintás harisnyanadrág és földig érő fekete talár. Törzshelyeik közé tartoznak elhagyott temető, sír- és templomkertek. Zenekaruk: The Cure, The Mission, Siouxsie and the Banshees, Christian Death stb. Itthon az F. O. System.

Cure-os

The Cure énekesének, Robert Smith-nek az utánzó. Feltüpirozott fekete haj, élénk smink, fekete cipő, nadrág, kívülre vett hófehér ing vagy hosszú, fekete pulóver.

punk:

változatos színű és formájú hajviselet, olykor csikófrizura, rongyos trikóing, biztosítótűk, kutyanyakörvek, láncokkal, szögekkel ékesített zékék, dzsekik, bőrcuccok. Zenekaruk: Sex Pistols, Clash, itthon VHK, Auróra.

skinhead:

kopasz fej, Bomber dzseki, Martens acélbetétes bakancs, feltürt szárú foltos nadrág. Zenekaruk: például a Madness, itthon az Egészséges Fejbőrök, a MosOI. Egyes rétegeik ska-nak vallják magukat. Jellemző rájuk a zselézett, hátranyalt haj, elől tincssel, a Paramount cipő vagy bakancs (vastag talpú, acélbetétes, hasonlatos a Martenshez). Zenekaruk a Saknzelizé, Ladánybene 27, Fals.

ALTE-ROCK

A döbbenet művészete, Underground-élet, Az öncsonkítás művészete – íme néhány cím a menetrendszerűen érkező legújabb kiadványból, amely *Alte-Rock* címmel rajtolt. Az alternatív kultúra első hazai hírhangja nem csupán zenei idegenvezetést vállalt; szándékai szerint igyekszik bemutatni a társművészeteket is, az alternatív képzőművészetet, irodalmat, filmet, videót. Punkösszeállítás, wave-körkép, gyökérkeresés (David Bowie, Iggy Pop), VHK-interjú szerepel az idei lapszámok elképzelései között. Mindezt teszi 39 forintért. Egy alternatív hamburger áráért...

Club MM

Az MM lehet a „Meg nem értett Művészek” vagy éppen a „Megértett Művészek” rövidítése, s lehet római jelzése a 2000-nek is. A *Club MM* ugyanis a három évvel ezelőtti *Club 2000* jogutóda, s amint Hevesi István klubvezető elmondta, a hazai és határokon túli avantgárd, alternatív rockzene és a társművészetek közé szerveződött annak idején a kétezres klub. Az *Almássy Téri Szabadidő Központ* pompás adottságait kihasználva szinkronprogramokat szerveztek: koncertek, performance-ok, film- és videovetítés kínálta magát egy időben. A kezdő együttesek fórumaként is számon tartott *Club 2000*-ből nőtte ki magát a mára nevet szerzett Pál utcai fiúk, F. O. System. Tavalyi nagy dobásuk volt az *Intermámore Fesztivál* holland, francia, olasz, brit, jugoszláv, osztrák és hazai alternatív előadókkal.

Az új keresztségben a *Club MM* exkluzivitásra törekszik, s havonta egyszeri jelentkezésben szeretnék mindazokat bemutatni itthonról és külföldről, akik neveket jelentenek az alternatív kultúrában.

BOOM!!!

HOVÁ TÚNT A SOK VIRÁG?

AJ KÉRDÉSE

- Nem véletlen a klub elnevezése: „fellendülés” - mondja György Péter, a Petőfi Csarnok munkatársa.
- Úgy látszik, Magyarországon megtorpant az alternatív zenei kultúra. Mindenki arra vár, hogy ismét történjen valami. Ez a klub éppen egy ilyen „történés”. Az Anti Diszkó és a Sötét Zenék Házának egyenes ági leszármazottjaként szeretnénk sok külföldi zenekart idehozni, akik hiánypótló zenét játszanak, s akik nagy nevek az independent mozgalomban.

- Miért „ült le” az alternatív kultúra?

- Kiegett az a generáció, amely ezt nálunk elindította. A fiatal zenekarok pedig egyik pillanatról a másikra akarnak sztárok lenni. Ezt úgy gondolják elérni, hogy divatos zenekarokat utánoznak, egyéni kezdeményezéseik nincsenek. Nem is hívnám én ezt alternatív zenei kultúrának vagy szubkultúrának. Mert mitől alternatív és mitől szubkulturális? Nem teremtenek új értékeket, csak másolnak, nem gondolkoznak zeneileg, hiányzik belőlük az elődök kreativitása. Szép, hangzatos ideológiákat gyártanak, de kilóg a lóláb. Másrészt az alternatív kultúrának, nevezük inkább independent kultúrának, hiányzik a hazai struktúrája: nincsenek információs csatornái, kiadói, csupán közönsége van. A harmadik ok szerintem az, hogy talaját veszítette a dolog: ezek a zenekarok korábban kimondták a kimondhatatlant, ami mára elveszítette varázsát, misztikumát.

- Mészúnt a tiltott gyümölcs edessége?

- Pontosan! A maiak már nem is elvont dolgokról énekelnek, hanem a blódlit zenésítik meg. Nagy lila kód a szövegeken. Ezzel együtt azt mondom; jó, hogy vannak, mert minőséget jelentenek. Az a baj csupán, hogy nálunk nem úgy működik az independent mozgalom, ahogyan kellene. A Carott fesztiválunkon bebizonyosodott, hogy nem lehetünk a nyugati independent konkurenciái; ellentétben a szovjet, jugoszláv vagy cseh zenekarokkal. A BOOM!!! minőséget akar produkálni, erre szövetkeztünk. Talán az alábbi fellépőnévsor bizonyíték erre: *Left Hand Right Hand, Christian Death, Young Gods, Borghosie, Ta/Nirvana...*

A PUNKKÓTÓL A SÁTÁNHÍVŐKIG

LENGYELORSZÁGBAN:

Bőrfejúek, anarchisták, metálrajongók, rastafarik... Hosszú lenne annak felsorolása, hány csoportosulásból áll a lengyel ifjúsági szubkultúra. Egy biztos: nincs olyan fiatal, akinek ne volna róla véleménye - pro vagy kontra. *Hanna Budzisz*, a *Na przetaj* című ifjúsági lap munkatársa ezúttal nem tizenévesek köréből választott magá-

nak beszélgetőtársat, hanem egy felnőttől, nevezetesen *Tadeusz Müller* ügyésztől kért interjút.

- Beilleszkedési nehézségek, lázadás, menekülés a szubkultúrába - mindez nem újdonság. Az ifjúság már húsz évvel ezelőtt sem akceptálta a felnőtték világát, sőt, fellépett ellene.

- Ez igaz. A punkok és a bőrfejúek nem a sem-

lagjaik – alapján azonosítják őket. Pedig sokan csupán azért viselik a szimbólumokat, mert azok tetszenek nekik. Mások a mozgalom tagjának tartják magukat, ám nem ismerik a sátánkultusz alapítójának a nevét, nem is beszélve a Fekete Bibliáról és a kilenc sátáni kinyilatkoztatásról. Fel kell hívnom a figyelmet arra, hogy az igazi hívők közül sok olyan tinédzser csoportosul, akinek imponál a titokzatosság, a mindenféle szimbólum. És ez a mozgalom az újdonság erejével is hat, hiszen csupán 1984-ben jelent meg nálunk.

A sátánhit egyébként valós igényeket elégít ki. Évszázadok óta megvan a különböző vallásokban. Csupán két példát említek. Az ősi Egyiptomban Széth isten, Indiában pedig Káli istennő volt a gonosz megtestesítője.

– Müller úr! Nem engedékeny ön ezzel a mozgalommal?

– Egyáltalán nem! Úgy gondolom, veszélyes jelenség, mert olyan értékeket propagál, amelyek ellentétesek a civilizált világ értékeivel: a jószággal, az önzetlenséggel, a könyörülettel. A sátánhívők azt állítják, hogy az emberek állatok, hogy mindenki azt csinálhat, amit csak akar. Egoizmust, bosszúállást, intoleranciát tanítanak. A hívők állatáldozatokat mutatnak be; néhányan fehér borral kevert állatvért isznak.

Mozgalmuk egyre terjed. Ezért nem véletlen, hogy a társadalom mind határozottabban száll szembe velük. Még az egymással hagyományosan háborúskodó bőrfejük és punkok is egyesíteni akarják erőiket, hogy közösen számoljanak le a sátánhívőkkel...

(Illusztráció: Na przetaj)

miből születtek. Az előbbieket többek között a hip-piktől, az utóbbiak pedig a fasisztáktól származtatják magukat. Félünk attól, hogy erről hangosan beszéljünk. Amikor az ifjúsági mozgalmakról szóló könyvem egyik fejezetének azt a címet adtam, hogy Skinhead és újfasiszta, nos akkor a munkámmal foglalkozó szerkesztő ezt mondta nekem: – Na nem! Ez biztosan rossz vicc... – Szóval félünk attól, hogy nyíltan elismerjük – nálunk is vannak fasiszta áramlatok.

– Sok ember a külsejük alapján ítéli meg a fiatalokat. Ha szokatlan, akkor az provokálja a rendőreit, beavatkozásra készíti őket. Pedig meglehetősen békésen viselkednek.

– Valóban, társadalmunkból hiányzik a szükséges tolerancia. Ami pedig a hatalmat illeti... Nem is annyira a hivatásos, mint inkább az önkéntes rendőrökkel van baj. Sok hibát követnek el, magatartásukkal gyakran csak olajat öntenek a tűzre. Ez képzetlenségükből fakad. Általában is nagyon kevés olyan ember van nálunk, aki megérti az ifjúsági csoportok életét.

– A felháborodás néha valóban jogos. Itt vannak például a sátánhívők. Feketemiséket rendeznek, kultikus helyeket dúlnak fel, temetőket gyaláznak meg...

– A sírok meggyalázása csak szórványosan fordul elő. Nem mindig sátánhívők, hanem pusztán vandálok követik el. Vagy olyanok, akik ezzel egyfajta ellenállást akarnak kifejezni; mindenekelőtt szovjet katonák sírjait gyalázzák meg.

– Hányan vannak Lengyelországban a sátánhívők?

– Néha tizenötezerre becsülik a számukat. Ez azonban meglehetősen felületes becslés, hiszen a külsejük – a ruhájuk, a jelvényeik, az ötágú csil-

HOVÁ TÚNT A SOK VIRÁG?

...AZ USA-BAN:

ELADÓ ÁLOM

Vannak nemzedéki események, melyek túlmutatnak nemzeti határokon. Ilyen volt a húsz évvel ezelőtti emlékezetes *woodstocki találkozó*, nemcsak azért, mert egy korosztály minden addiginál nagyobb méretű *rockfesztiváljának* indult hanem azért is, mert a felnőttek világába beilleszkedni sehogyan sem kívánó fiatalok életérzései igen nagy indulatokat kavartak az idősebbek körében.

Arra az emlékezetes koncertre csaknem félmillió fiatal jött össze a szabad ég alatt, hogy a dübörgő rockmuzsika mellett ünnepelje a békét, a virágokat, a szeretetet, a természetes életmódot. A koncertből – amelyen egyébként az akkori idők nagyjai léptek fel, a többi között a *Ten Years After*, *Grateful Dead*, *Jefferson Airplane*, *The Band*, *Mountain*, *Janis Japlin*, *Jimi Hendrix* és még mások – végül is tömegdemonstráció lett.

A társadalomból „kiszállni” akarók, a különböző szekták és mozgalmak nagy bulija azonban más szempontból is mérföldkőnek tekinthető: itt talált egymásra az *üzlet és a szubkultúra*. Eltekintve attól, hogy maga a vállalkozás csődbe jutott, a *Woodstock-romantika* mind a mai napig kitűnő üzleti vállalkozásnak számít. Az esemény tárgyi szimbólumai, például a 120 ezer jegy, amit sosem használtak fel a koncert helyszínén, mivel a tömeg ingyen jutott be, ma nagy pénzekért cserél gazdát. Nemkülönbben a fesztivál vörös galambot ábrázoló plakátjai, a művészek szerződéspapírjai, vagy a technikusok kopottas anorákjai. *Warner Brothers* megszerezte a helyszínen készült film- és zenei jogokat, ez már 1970-ben megjelent és sokmillió profitot hozott. *Woodstock* sztárjai voltak az ifjú-

Felvásárolták és jó pénzért eladták a megmaradt jegyeket

ság boldogtalan szentjei, akik békés utópiát prédikáltak, de magukat elemészítették a kétségek és a gyilkos kábítószeresek között. Például *Jimi Hendrix* és *Janis Japlin*.

Nem mindenki pusztult azonban bele Woodstock eseményeibe és utóhatásaiba. *Arlo Guthrie*, aki Woodstockban érte el pályája csúcsát, nagy vidéki házat vett magának egy faluban Massachusetts államban, felnevelte gyermekeit és *Woodstock-múzeumot rendezett be*.

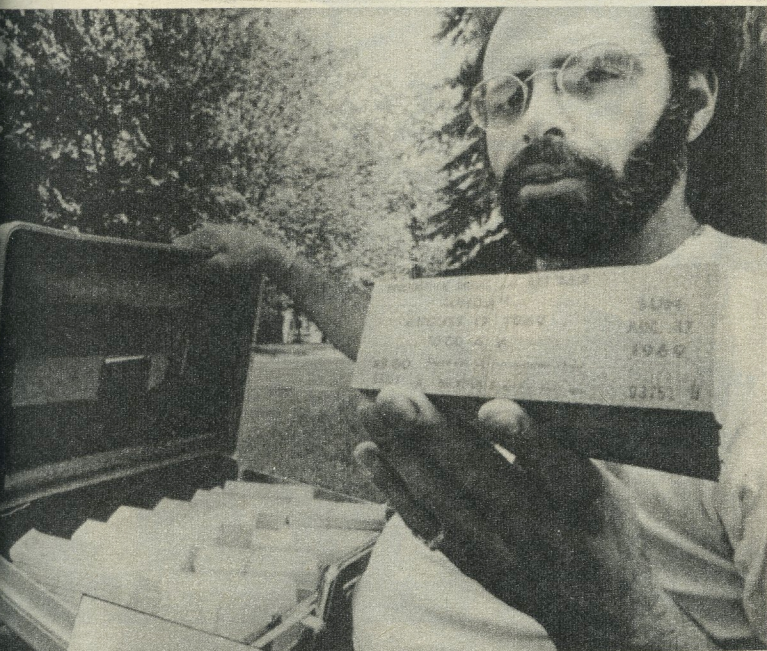
Woodstock ma is vonzza azokat a lázadókat, akik a teliholdas éjeken összejönnek a hegyekben, hogy a rossz szellemeket táncra és bongódobokkal üzzék el. Valahogy divat lett a környéken lakni. A gazdag New York-iak annyira felverték a telekárakat, hogy az egyszerű életnek arrafelé befellegzett. Az egykori hippik a várost egészen megváltoztatták. Számtalan butik és művészület kínálja

áruit. Van már Woodstock-alsónadrág, Woodstock-spray. Öt lemezből álló album is megjelenik a régi számokból. Olyan ez az egész, amikor valaki 20 évvel később akarja magát beleélni a Woodstock-hatalmatba, mintha tizenötödik születésnapját akarná megünnepelni.

Ismét kapások lettek a régi jegyek. Az ezekből befolyt pénzből megvásárolták a helyi farmer egykori házat, amely körül az akkori események zajlottak. A jubileumra elkészültek az üvegezett fürdőszobával is, ennek fürdőkádjából a kedves vendég láthatja az egykori fesztivál területét.

Úgy látszik, a lázadó gitárzajnak és az azóta eltelt két évtizednek nem sikerült elapasztaniuk az üzlet szellemét. A woodstocki esemény romantikája, a merész és nagy álom azóta is: *ELADÓ*.

(A STERN nyomán)

Féltve őrzött kincsek

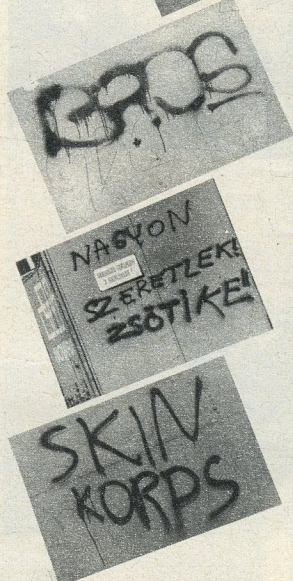
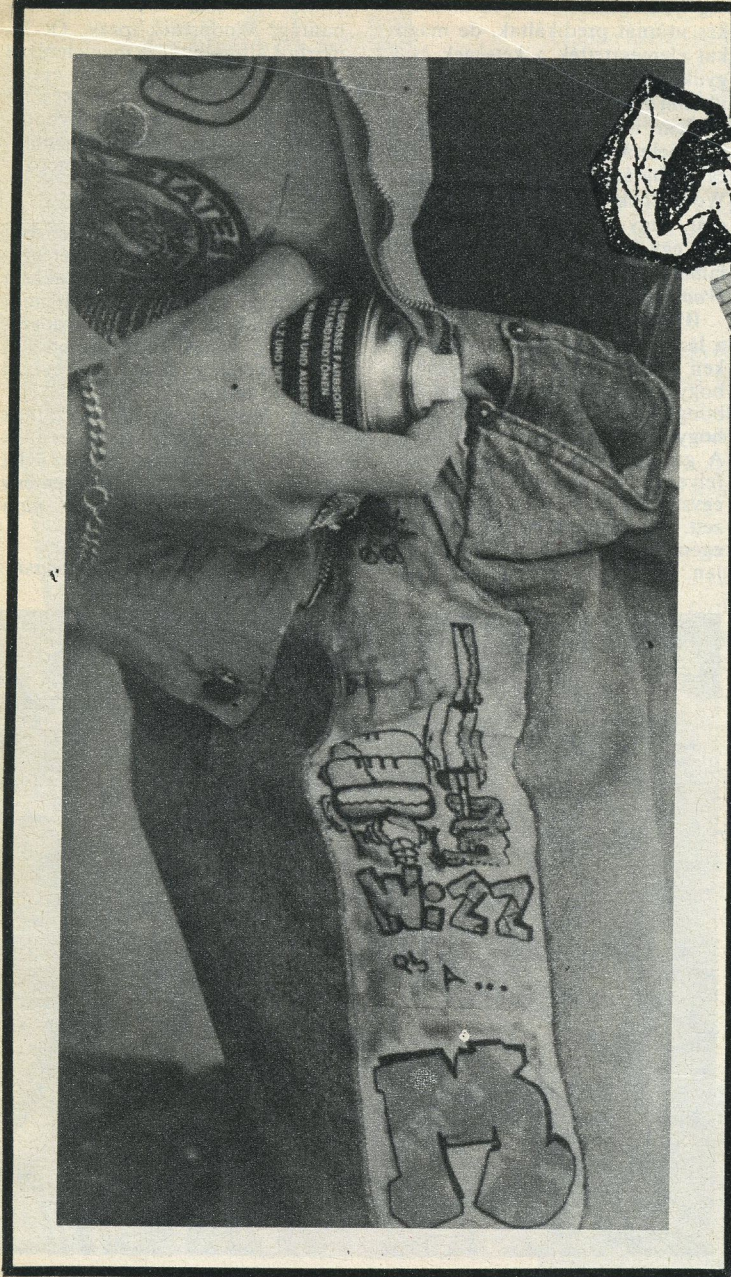

- fürödtek az erdei tavakban

Hippik - belefáradva a narkóba

A relikviák ára mára a csúcson

a Világirodalmi Lexikon címszava szerint nemzetközi műfaj: „görög eredetű amerikai: felírások. Falra és egyéb nyilvános helyekre felfirkált rövid szövegek, jelszavak, rigmusok. Egyaránt megtalálható bennük a politikai, erotikus, csúfolódó tematika, a próza és vers, a rögtönzés és a sztereotipítás... Rendszerint egyszerű rajzok is kísérik. Ide tartozik a hivatalos plakátok és feliratok kézírásos kiegészítése. Sajátos, közvetlen költőiségüket a hivatalos irodalom és film is gyakran felhasználja.”

Nos, a graffiti – frappánsabb magyar fordításban: falfirka vagy betűfestészet – jellegzetes szubkultúraterméként jelenik meg mindennütt, ahol van hely az öles betűk-

nek. A világ legnagyobb graffiti-lelőhelye a New York-i metró, a subway, melynek kocsjait tetőtől kerékig falfirkák, mi több: zománcspray-vel felfestett festmények díszítik. Alkotóik lopva dolgozó, sokszor mégis közismert metrófestő figurák, a New York-i graffitivilág jellegzetes alakjai. De nem kevésbé kínál graffiti-paradicsomi állapotokat a Kelet- és Nyugat-Berlin között húzódó fal nyugati oldala, melynek egyetlen négyzetcentiméterét sem hagyták üresen a graffitifirkálók.

Nálunk a falfirkasúrítmények házfalakon, illemhelyeken, HÉV-és vasúti kocskiban, tűzfalakon, aluljárókban jelennek meg, de fellelhetők az alternatív, szubkulturá-

lis együttesek ilyesfajta dekorációkat megtűró törzshelyein is. Ebből a szempontból igazi graffiticentrum a Fekete Lyuk, melynek pin-celabirintusát és mellékhelyiségeinek csemeburkolatát nem csupán szövegek, de a graffitifantázia szín- és formaorgiái is ellepik.

A hazai falfirkák tartalmi inkább felszínesek, semmint tudományos igényű elemzésre alkalmas produkciók. Szubkulturális, alternatív és divatzenekarok nevei, jelképei, emblémái, jellemző dalcímei, szövegrészletei, obszcenitások, életbölcességfélék, üzenetek. Feltűnésük, falra szórásuk gyermekded lázadásnak, titkos, de nagy nyilvánosságnak szánt tüntetésnek is felfogható, a szubkulturá-

lis közösséghez, zenéhez tartozás sajátos kifejezésének.

A graffiti a rohanás, az ösztönösség „művészete”, amely gyorsan, röviden, s ami lényeges: figyelmet provokáló módon kerül a köz- és magánfalakra. Rikítóan, olykor az imádott együttes nevének jellegzetes betűtípusával, festékszóró pisztollyal, spray-vel. A graffitit éppen ez az erőszakosság rokonítja némelyik szubkultúra agresszivitásával.

Egy rossz közérzet, bizonytalan társadalmi helyzet és jövő jelen idejű lenyomataként.

CSONTOS TIBOR, GAZDY DÉNES, G. NÉMETH GYÖRGY ÉS URBÁN TAMÁS ÖSZSZÉÁLLÍTÁSA